

Tartu ühistranspordi uue liinivõrgu ettepanek

Raimond Tamm
abilinnapea

Taust

Eesmärk:

- koostada metoodika, mis võimaldab linnadel planeerida ühistranspordi liinivõrku
- Tartu linna ja lähipiirkonna liinivõrgu modelleerimine

Teostajad:

- WSP Finland OY (modelleerimine, kaasamine)
- Positium LBS (andmetöötlus, tugiteenused)

Miks läbi Targa linna klatri (Smart City Lab)?

- laiem kasutajaskond
- täiendav rahastus EASist

Ühistranspordi tulevikuvision

- **Atraktiivse ühistranspordi kuvand:** ühtne visuaalne identiteet, selge kommunikatsioon.
- **Ühtne nutikas ühistranspordisüsteem:** bussid ning rattaringlus; sünkroniseeritud rongi- ja bussiajad.
- **Ühistranspordi kasutamine on lihtne ja loogiline**, sest sõitude planeerimine, info saamine reaalajas ja pileti ostmine on muudetud kasutajale võimalikult mugavaks.
- **Sujuvad ja kiired ühendused** on tagatud vähemate, kuid sirgemate ja kiiremate liinide kasutuselevõtmisega ning marsruutide parema planeerimisega, mis loob võimalused lühemate intervallide pakkumiseks.
- **Ühistransporditeenus on võrreldes autoga eelistatud ja selle kasutamine jätkusuutlik**, sest ühistranspordi kasutamisel on selged eelised isikliku auto kasutamise ees nii mugavuse, säästlikkuse kui keskkonnanahoiu seisukohalt.
- **Ühistransporditeenuse kasutamine on taskukohane**, sest uute tõhusate tehnoloogiate rakendamine ja efektiivsem planeerimine võimaldavad hoida ühistranspordi piletihinnad taskukohased ja isikliku auto kasutamise kuludega võrreldes konkurentsivõimelised.

Liinivõrgu modelleerimise üldpõhimõtted

Optimaalse tulemuse saavutamiseks kasutati järgnevat liinivõrgu modelleerimise põhimõtteid:

- **Väiksem liinide koguarv** - otsemad, omavahel paremini ühendatud ja sagedasema intervalliga liinid. Kohati võib jalgsikäik lähimasse peatusse küll minimaalselt pikeneda, kuid tänu kiirematele ühendustele on ajaline võit siiski märkimisväärne.
- **Ühtlase teenindussagedusega sõiduplaanid** tagavad selle, et sarnaseid põhimarsruute teenindavad bussid ei saabu peatusesse samaaegselt. See võimaldab pakkuda lühemaid intervale.
- **Ringliinide vahetamine pendelliinide vastu** loob lihtsama liinivõrgu. Liinid kulgevad mõlemas suunas samal marsruudil ning on seetõttu kasutajatele arusaadavamad.

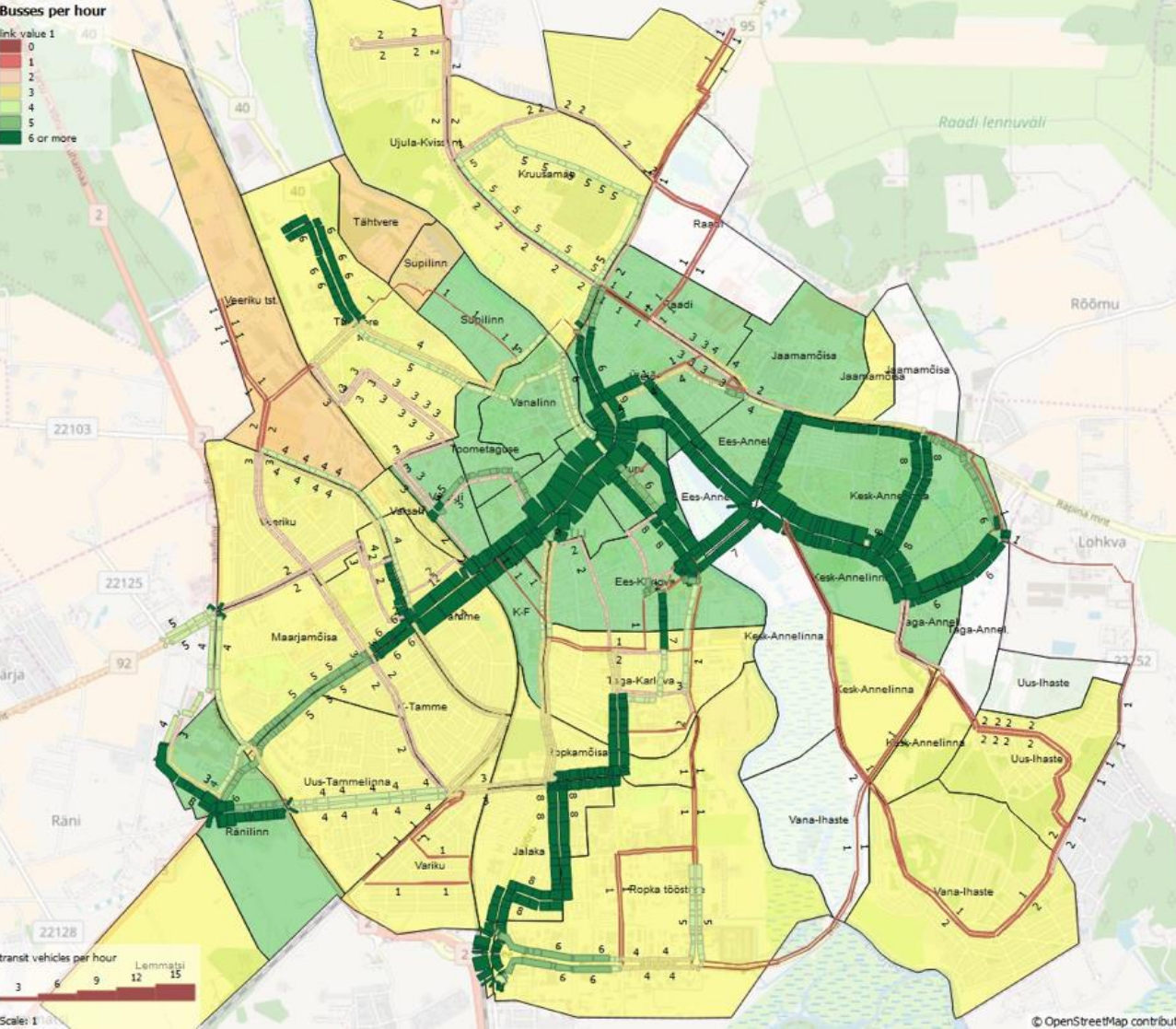

Peamised eelised ja kaasmõjud

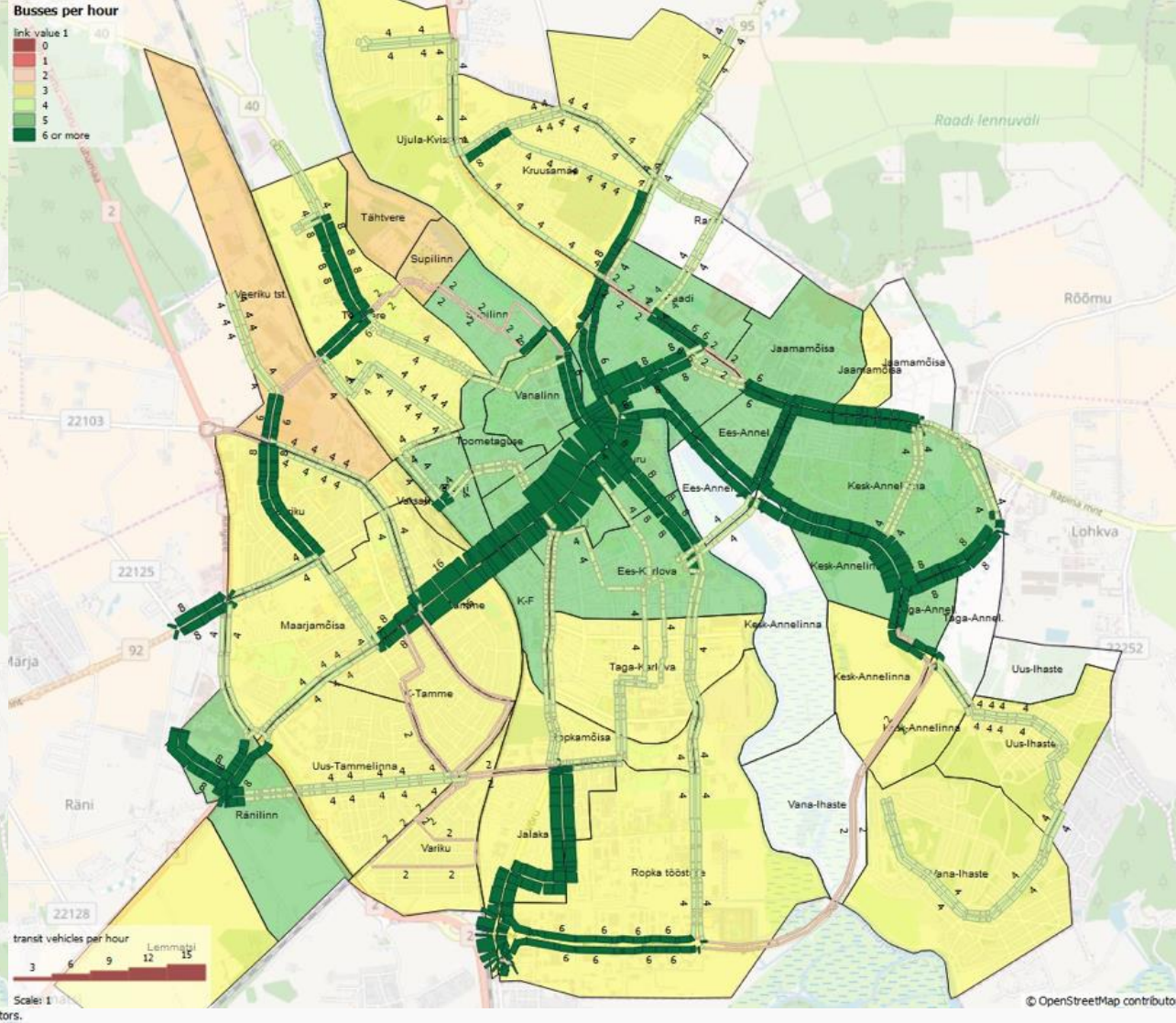
	Eelised	Kaasmõjud
Rohkem busse teenindab vähemaid ja sirgemaid liine	<ul style="list-style-type: none"> • lühem intervall, rohkem busse teenindab suurema nõudlusega liine • populaarseimate bussiliinide teenustase on nii hea, et kaob vajadus graafikute ülitäpseks jälgimiseks • liinivõrgu skeem on lihtsasti mõistetav ka uutele kasutajatele ning reisijatele, kes ei kasuta ühistransporti igapäevaselt • võimalus pakkuda hilisõhtust teenindust kõige populaarsematel liinidel (kuni kl 1.30)	<ul style="list-style-type: none"> • mõnes piirkonnas on vaja tänase otseliini asemel bussi vahetada • mõnes piirkonnas pikeneb jalgsikäiguteekond (max 5%)
Ühtsete intervallidega väljumised peatustest	<ul style="list-style-type: none"> • võimalus sünkroniseerida graafikuid selliselt, et erinevate liinide bussid ei jõua peatusse samal ajal • võimalus kasutada fikseeritud minutitega ajatabeleid, seega väljumisaegu on lihtne meelde jätta	
Ringliinide asemel pendelliinid	<ul style="list-style-type: none"> • lihtsam liinivõrk - buss sõidab mõlemas suunas sama marsruuti pidi • Pendelliinid on tõhusamad kui ringliinid: väiksem ajakulu, reisijate hulk marsruudi erinevates lõikudes ei muutu palju	<ul style="list-style-type: none"> • osad nõ uksest-ukseni liinid kaovad ja tekib vajadus keskuses ümberistumiseks

Teenustasemete võrdlus: praegu vs tulevik

Praegune

Planeeritav

Liinide väljumissagedused

Liin	Varane hommik 5-6	Varane hommik 6-7	Tipptund 6/7-9, 14-18	Kesk-päev 9-14	Õhtu 18-22	Hilis-õhtu 22-23	Hilis-õhtu 23-24	Õõ reede, laup 24-01	Laupäev 7-24	Pühapäev 7-24	Opereerimise ajavahemik (tööpäeviti) ⁵⁾	
1	30	20	7,5	10	20	20	30	30/60 ¹⁾	20	20	~5:30-23:30	
2	30	20	7,5	10	20	20	30	60	20	20	~5:30-23:30	
3	30	20	15	20	20	20	30		20	20	~5:30-23:30	
4	30	20	7,5	10	20	20	30	60	20	20	~5:30-23:30	
5			20	20	20				30	30	~6-22	
6			20	30	30				30 ⁴⁾	30 ⁴⁾	~6-22	
7			30	30	60			60	30 ⁴⁾	30 ⁴⁾	~6-22	
8			30	30	60				60 ³⁾	60 ³⁾	~6-22	
9			30	30	60				60 ³⁾	60 ³⁾	~6-22	
10			30	30	60 ²⁾						~6-20	
11			30	30							tipptund	
6H			2 väljumist suuna kohta hommikusel ja õhtusel tipptunnil									tipptund
12			2 väljumist suuna kohta hommikusel ja õhtusel tipptunnil									tipptund

¹⁾ Viimane väljumine keskusest ca 01.30

²⁾ Opereerimise lõpp ca 20.00

³⁾ Opereerimise lõpp ca 22.00

⁴⁾ Suvel opereerimise lõpp ca 22.00

⁵⁾ Väljumised kl 5.00-6.00 vastavalt vajadusele

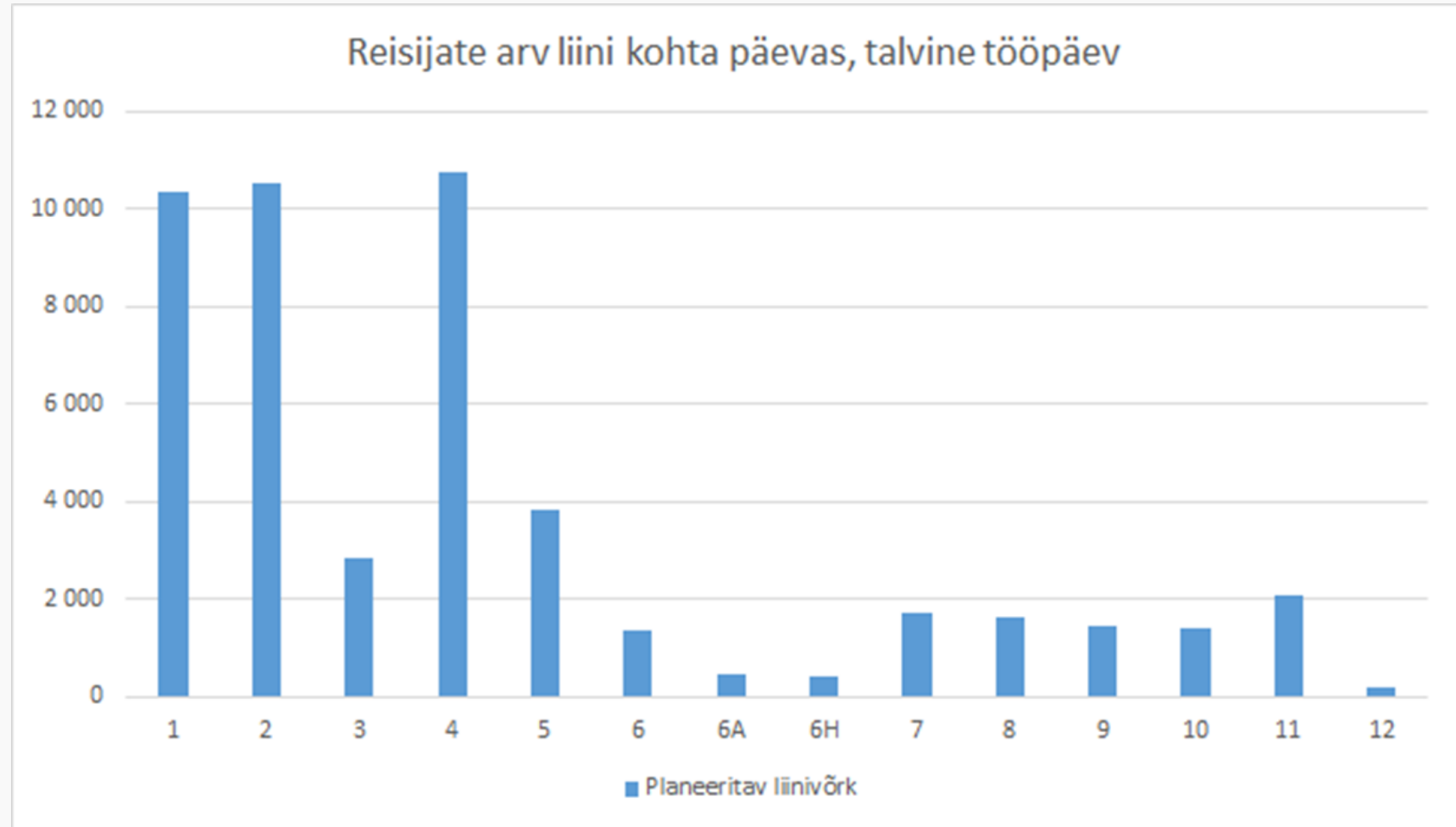

Reisijate arv liinide lõikes (talvine tööpäev)

Mudeli alusel on liinid 1, 2 ja 4 kõige rohkem kasutatavad: pakuvad parimat teenustaset kõige tihedamini asustatud piirkondade vahel.

Nimetatud liinid teenindavad ära ca 60% sõitudest.

Liinid 1 ja 4 on sarnased praegustele liinidele.

Liinide katvus

Tänane

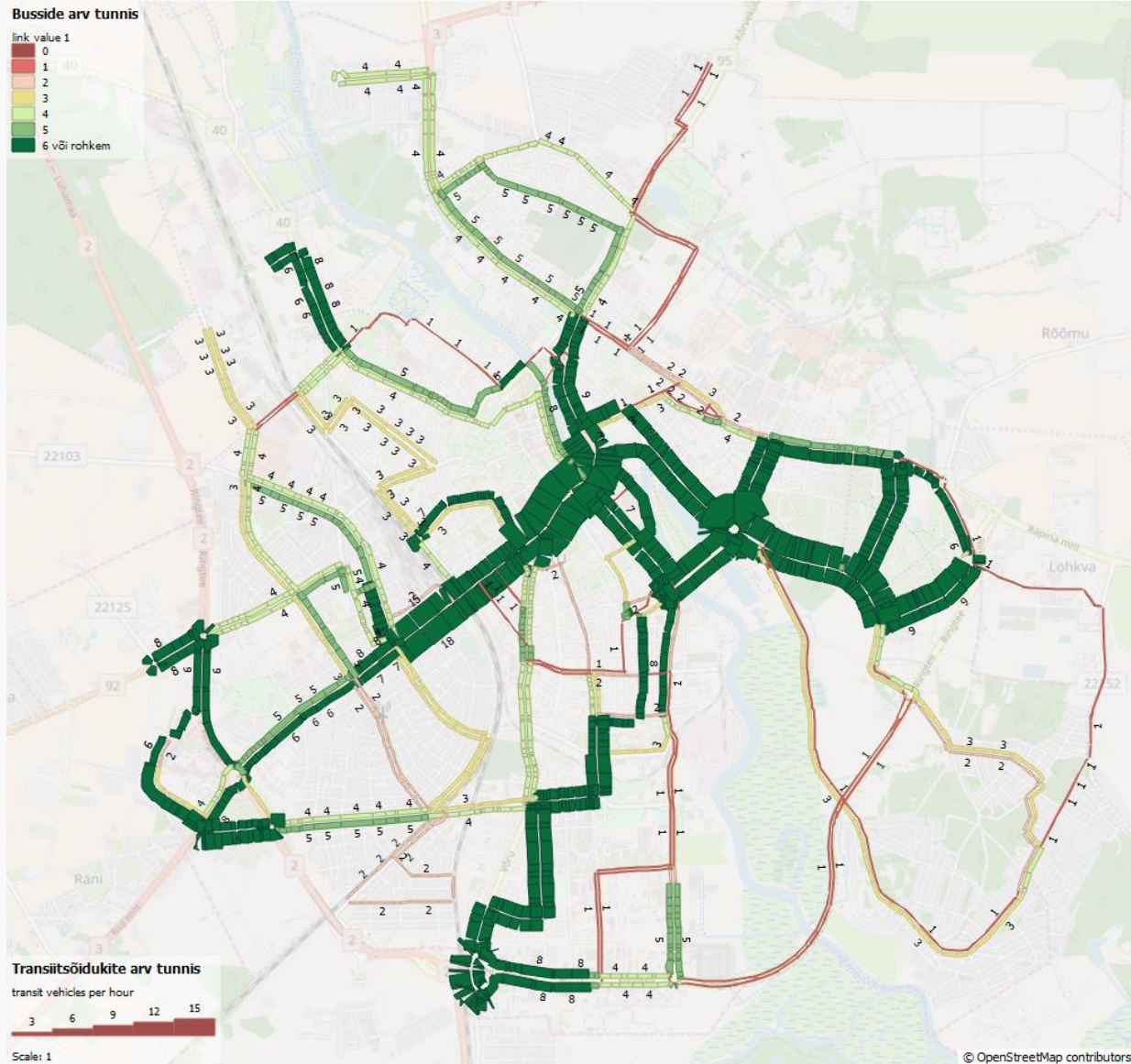

Planeeritav

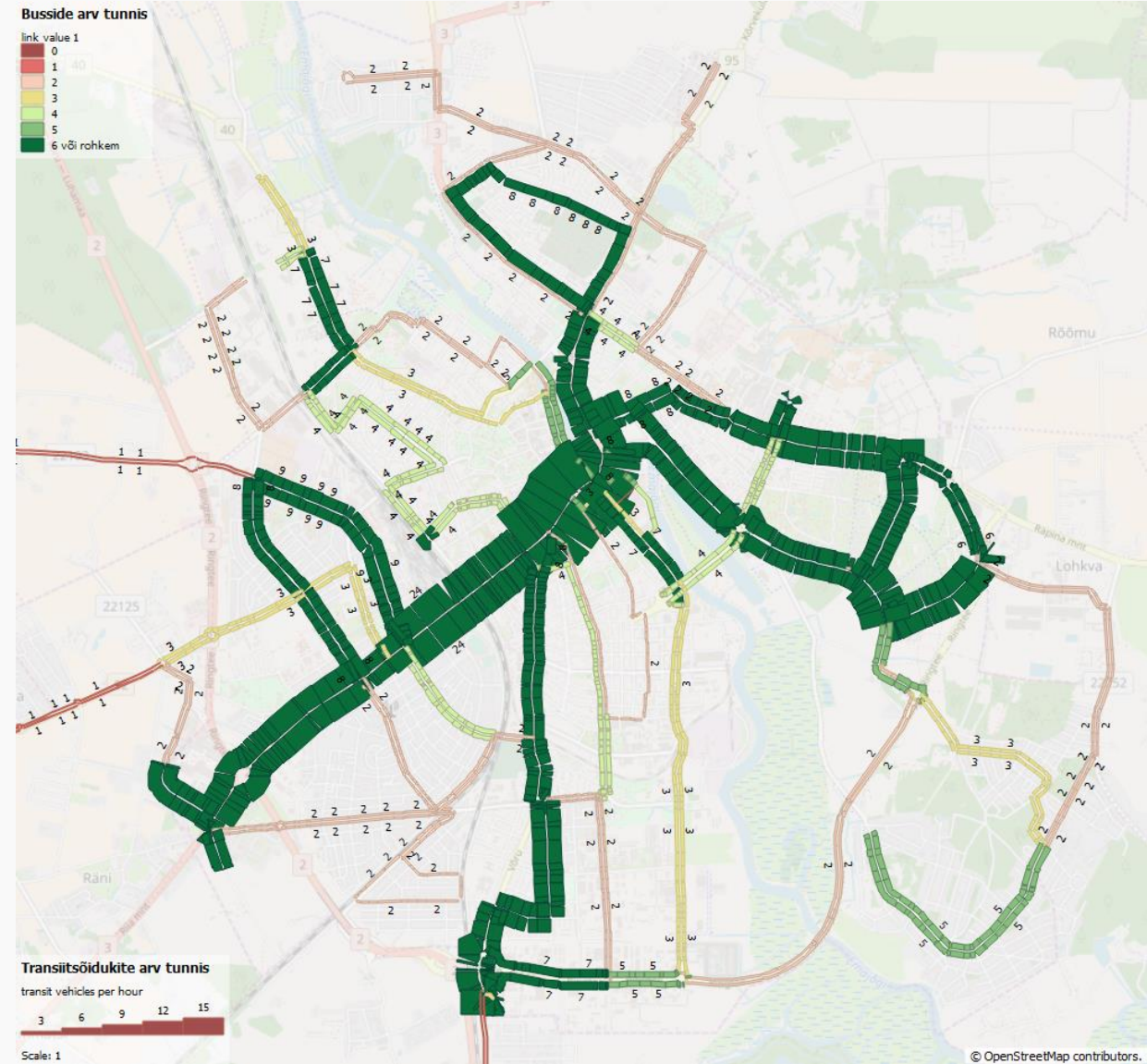

Busside arv tunnis (hommikune tipptund)

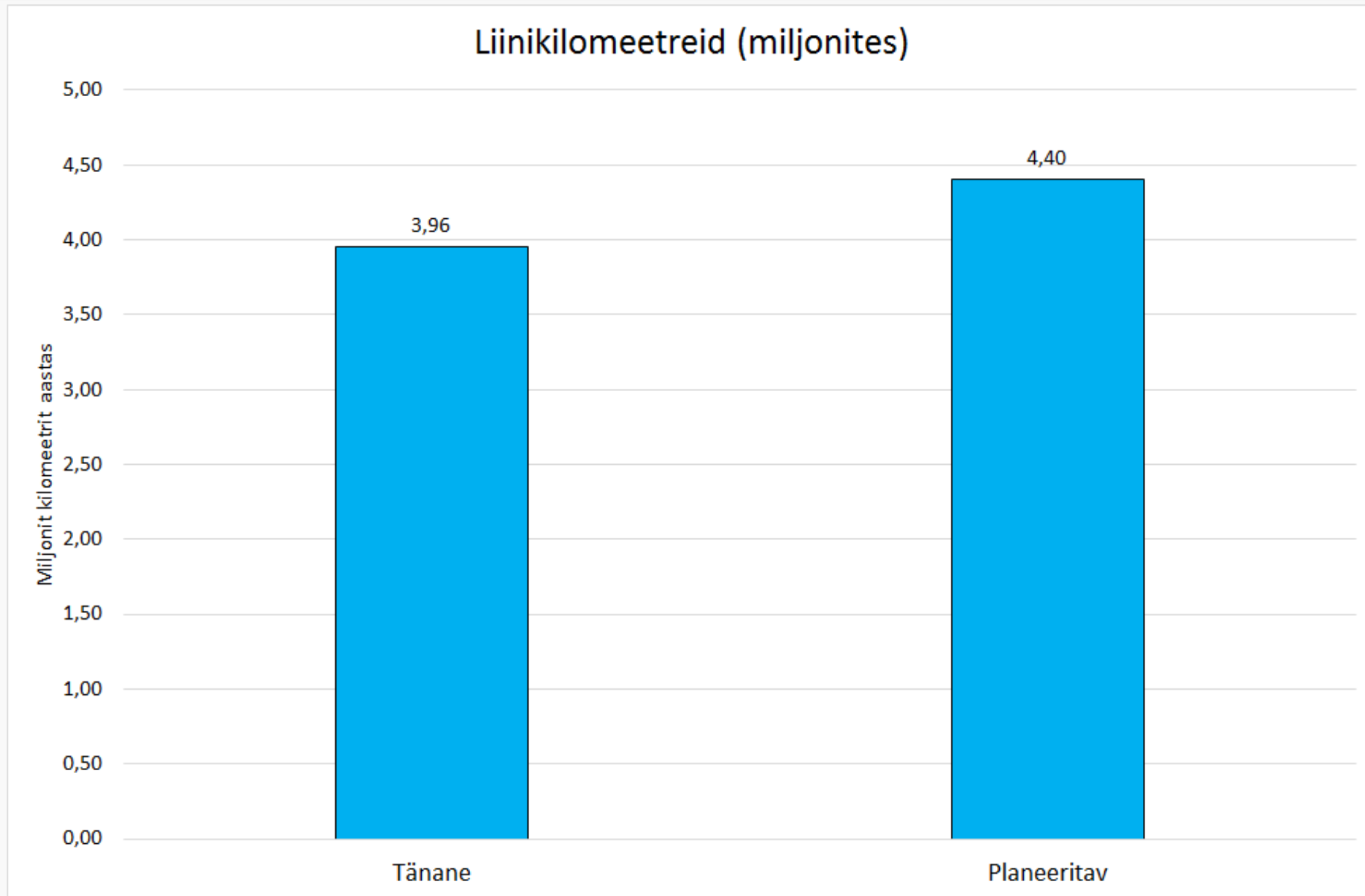
Praegune

Planeeritav

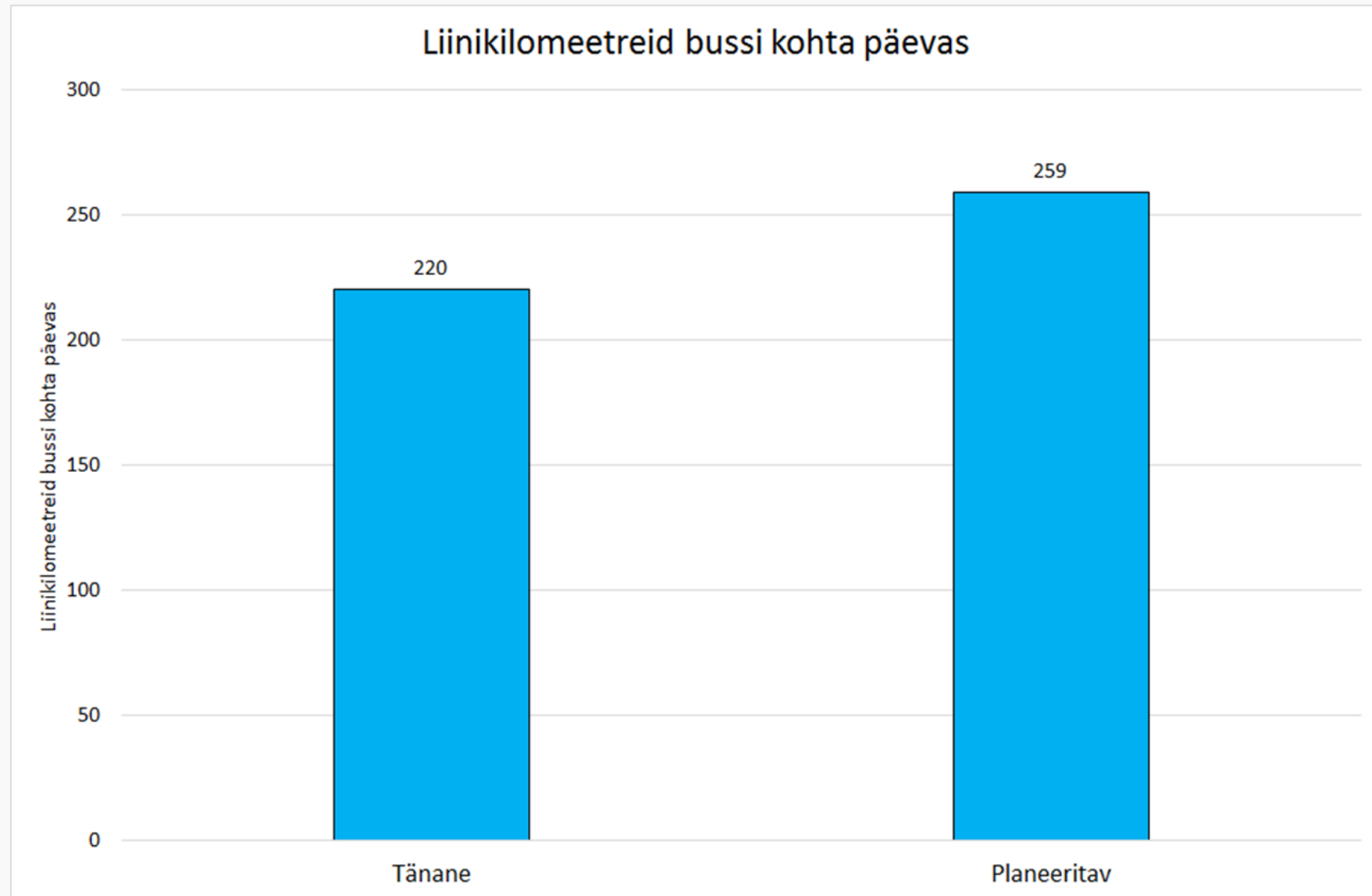

Liinikilomeetrid

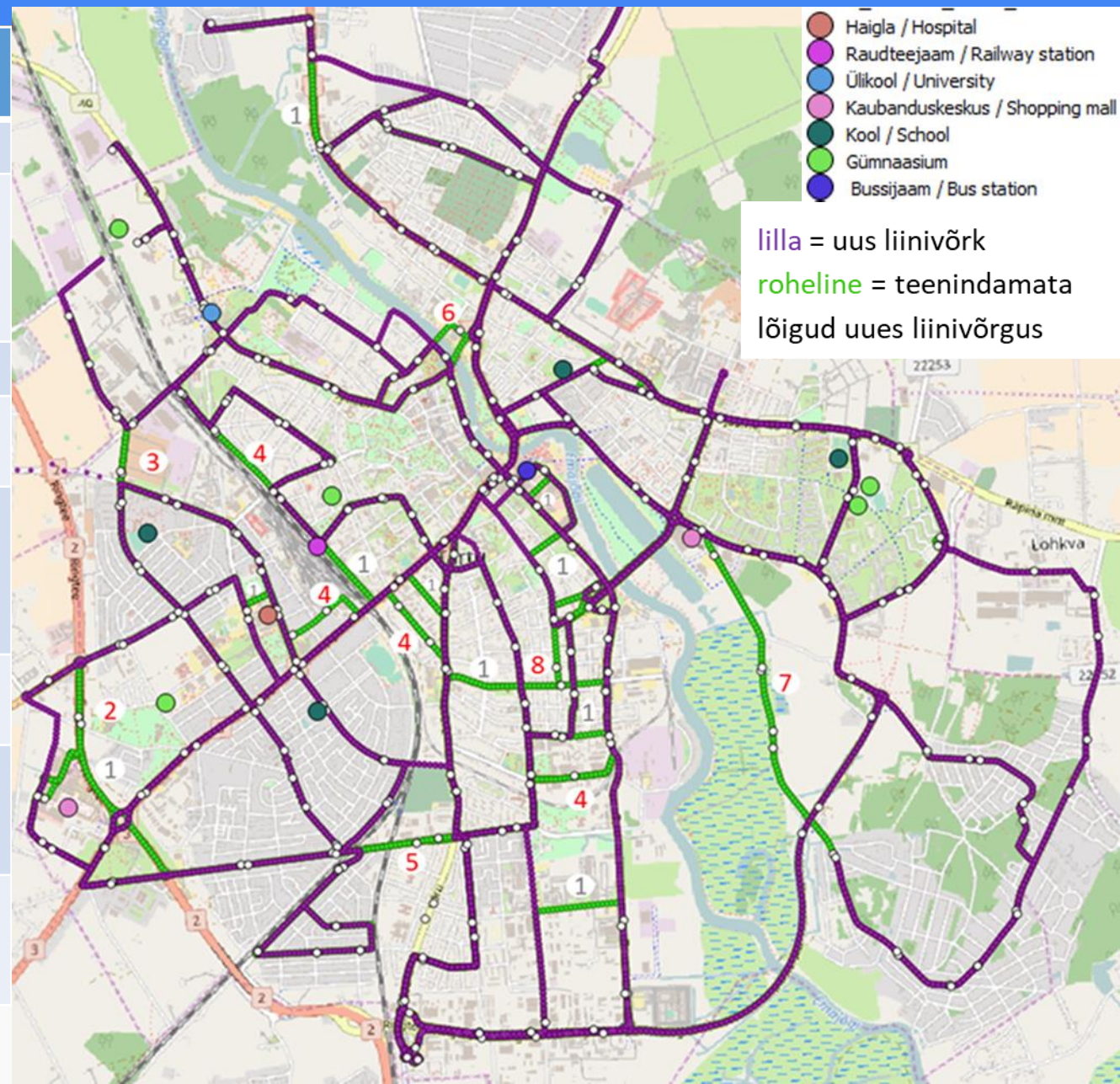
Liinikilomeetrid bussi kohta päevas

- Efektiivsus suureneb võrreldes tänasega
- Liinid on rohkem suunatud suurema läbilaskevõimega tänavatele, kus sõidukiirus on suurem kui kitsastel tänavatel

Teeninduseta jäävad lõigud

Teelõik	Põhjendus
1	Teelõigul pole bussipeatust
2	Parem teeninduse tase on Lõunakeskuse juures - Riia maantee liinidega 2, 8 ja 10, Viljandi maantee liinidega 6 ja 6A. Hetkel on lõigus üsna vähe reisijaid. Tegemist on maanteelõiguga, ümberringi on vähe elamuid.
3	Asendusbussipeatus Kannikese on väga lähedal.
4	Hetkel väga vähe reisijaid. Lõigu väljajätmine võimaldab kujundada loogilisema liinivõrgu vähemate ringliinidega.
5	Lõigu väljajätmine võimaldab kujundada loogilisema liinivõrgu vähemate ringliinidega. Asendusbussipeatus Jalaka tänaval on suhteliselt lähedal ja pakub parema kvaliteediga teenindust liinidel 4, 7 ja 10.
6	Sirgemad ja kiiremad liinid lähevad mõlemalt poolt jõge. Need lühikesed lõigud on praegu teenindatud ainult ühe liini poolt.
7	Kogutud andmete alusel pole liinil piisavalt suurt kasutajate hulka. Ihaste tee überpööriskoha ehitamine võimaldab ringliini kaotamist ja inimeste paremat teenindamist elumupiirkondades.
8	Mõlemat peatust teenindab praegu ainult üks liin ja vaid ühes suunas. Asenduseks liinid 7 ja 11 Tähe ja Raua tänavalt.

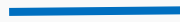

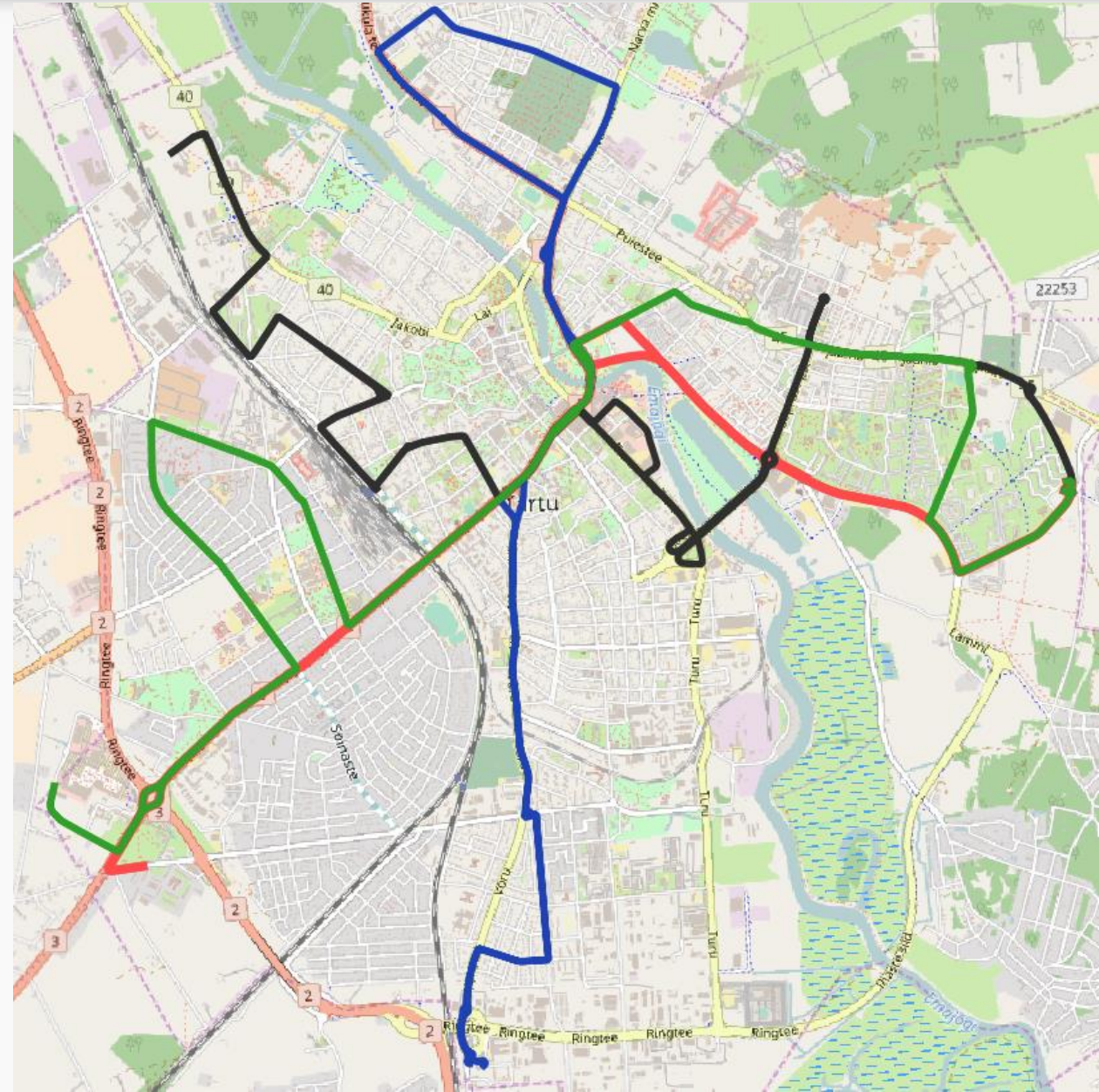
Hilisõhtu: pakutud stsenaarium

Öiseid liikumisi on hinnatud 2017. aasta andmetel

- Ööliinid (hilisõhtu) sõidavad samu marsruute, mida päevased liinid (1, 2, 3, 4) - väljumisajad on pikendatud kella 1:00/1:30ni öösel

Planeeritav:

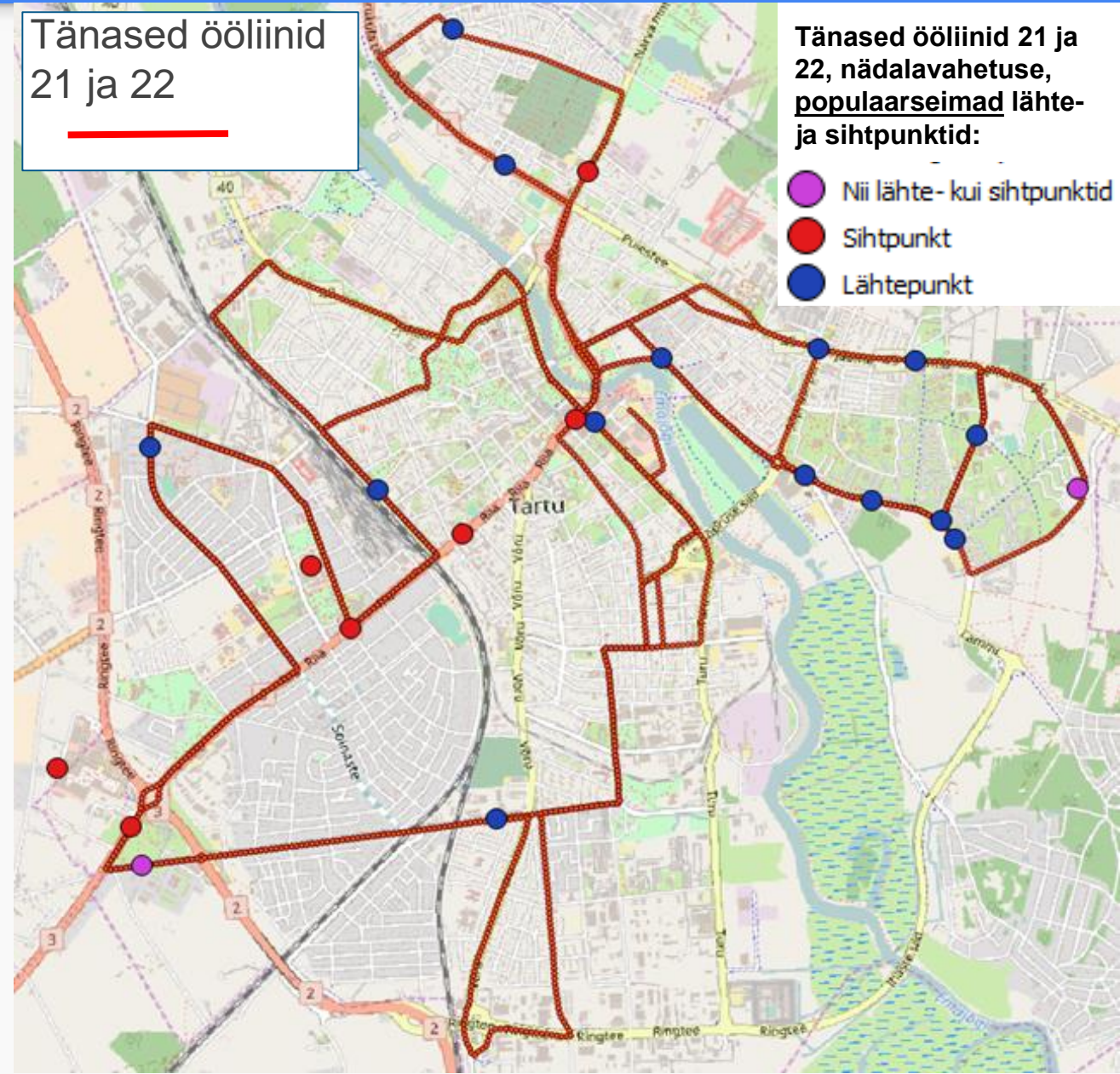
- 1
- 2
- 3
- 4

Varane hommik: pakutud stsenaarium

Öiseid liikumisi on hinnatud 2017. aasta andmetel

- Populaarseimad sihtkohad on Kesklinn ja Maarjamõisa piirkond (täna ööliinid 21 and 22)
- Olulisimad lähtekohad tööpäevadel ja nädalavahetustel erinevad (täna ööliinid 21 and 22)
- Pakutud stsenaarium:
  - Liinid 1, 2, 3 ja 4 alustavad tööpäevade hommikuti 5:30 (sarnaselt tänastele kõige kasutatavamatele liinidele).
  - Enne 4:30 tööpäevadel katavad nõudlust tänaste liinide 21 ja 22 sarnased liinid (kaetud on suurem osa linnast).

Edasine ajakava

- Alates 2018. aasta septembrist uue liinivõrgu avalikud arutelud, huviliste kaasamine
- 2018. aasta detsembri lõpuks korrigeeritakse vajadusel liinivõrku ja graafikuid (ettepanekute ja tagasiside põhjal)
- Uue liinivõrgu rakendamine: 1. juulist 2019 (siis alustab tööd uus vedaja)